

Kaupunginhallitus 01.03.2021 § 58

§ 58

Organisaatiouudistuksesta ym. aiheutuva hallintosäännön tarkistaminen (Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Kammonen Riitta-Liisa
Pesonen Tiina
Junnila Kaisu
Leino Virpi
Lövgren Reetta
Tiihonen Erja
Aumala Petteri
Yli-Koski Elina
Syrjänen Markus
Tuominen-Maila Anni
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto

1
tarkistaa hallintosääntöä liitteen ja kohtien 2-3 mukaan siten, että tarkistukset tulevat voimaan 1.6.2021.

2
poistaa hallintosäännön V osan 1. luvun (taloussääntö) 10 §:n: Saatavien tileistä poistaminen: Saatavat, joista todennäköisesti ei saada suoritusta, on kirjattava kuluksi. Kaupunginjohtaja sekä toimialajohtajat tai heidän määräämänsä päättävät saatavien kuluksi kirjaamisesta johtamiensa yksikköjen osalta.

3
poistaa hallintosäännön V osan 5. luvun (peruspalvelujen kehittämisrahaston sääntö) sekä 6. luvun (peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahaston sääntö) 4 §:n viimeisen lauseen: "Rahaston tuottoja ei käytetä sinä aikana, kun käytössä on peruspalvelujen kehittämisrahaston varoja".

Käsittely

Puheenjohtaja Partasen kannattamana ehdotti, että asia jätetään pöydälle.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan ehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen hyväksyneen sen.

Päätös

Kaupunginhallitus:
Asia jätettiin yksimielisesti pöydälle.

Selostus

Valtuuston 11.9.2017 hyväksymän Espoo-tarinan yhtenä tavoitteena on, että Espoo valvoo aktiivisesti etujaan maakuntauudistuksessa ja kaupungin poliittista johtamista kehitetään. Tähän liittyen toimenpiteiksi on kirjattu muun muassa seuraavaa: Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset Espoon kaupungin organisaatioon selvitetään ja arvioidaan kaupungin johtamisjärjestelmä ja sen vaihtoehdot ja perustetaan luottamushenkilöryhmä ohjaamaan työtä.

Luottamushenkilöiden ohjausryhmän on selvittänyt ja arvioinut johtamisjärjestelmää valtuuston päätöksen mukaisesti. Ryhmä työstämiä linjauksia toimielin- ja viranhaltijaorganisaatioiden uudistamiseksi esiteltiin valtuustolle 16.11.2021. Esittelyn jälkeen kaupunginhallitus käsitteli linjauksia kokouksissaan 23.11.2020 ja 7.12.2020. Kaupunginhallituksen 7.12.2020 § 396 päätös, jonka selostusosassa arvioidaan linjausten vaikutuksia ja perusteita, on oheismateriaalina.

1. Kaupunginhallituksen 7.12.2020 valmistelukehottus

Kaupunginhallitus kehotti valmistelemaan hallintosäännön muutokset valtuuston hyväksyttäväksi seuraavien organisaation ja johtamisjärjestelmän kehittämisen linjausten mukaisesti:

1

Valtuuston alaisia luottamustoimielimiä 1.6.2021 alkaen ovat:

- kaupunginhallitus ja sen alaisuudessa toimivat elinkeino- ja kilpailukykyjaosto, konsernijaosto sekä tila- ja asuntojaosto, joka toimii samalla Tilapalvelut-liikelaitoksen johtokuntana,
- hyvinvoinnin ja terveyden toimialalla hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta alaisuudessaan yksilöasioiden jaosto,
- kasvun ja oppimisen toimialalla kasvun ja oppimisen lautakunta alaisuudessaan nuorisajaosto sekä svenska rum - lautakunta,
- kaupunkiympäristön toimialalla kaupunkisuunnittelulautakunta, tekninen lautakunta sekä ympäristö- ja rakennusvalvontalautakunta ja
- elinvoiman tulosalueella liikuntalautakunta ja kulttuurilautakunta.

Muita toimielimiä ovat Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokunta sekä lakisääteiset tarkastuslautakunta ja keskusvaalilautakunta.

Ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirtyvät nykyiseltä sosiaali- ja terveystalokunnalta ympäristö- ja rakennusvalvontalautakunnalle kaupunkiympäristön toimialalle. Ympäristökeskuksen ja rakennusvalvonnan johtajien tehtävät säilyvät lähtökohtaisesti esittelyvastuiden osalta nykyisen kaltaisena. Nuorisopalveluja koskevat tehtävät siirtyvät nykyiseltä liikunta- ja nuorisolautakunnalta kasvun ja oppimisen lautakunnalle ja sen alaiselle nuorisajaostolle.

Kestävän kehityksen ja ilmastotyön edellytyksiä vahvistetaan määrittelemällä niiden linjaaminen ja seuranta kaupunginhallituksen tehtäväksi ja raportoimalla valtuustolle ilmastotoimien edistymisestä vuosittain. Kestävän kehityksen poikkihallinnollista kehitysohjelmaa jatketaan seuraavalla

valtuustokaudella. Muista poikkihallinnollisista kehitysohjelmissa päätetään samassa yhteydessä, kun valtuusto käsittelee nykyisen ohjelmakauden loppuraportit keväällä 2021.

2

Viranhaltijaorganisaatio muodostuu seuraavista toimialoista, tulosalueista ja tulosityksiköistä 1.6.2021 alkaen:

- Kasvun ja oppimisen toimiala, jolla sijaitsevat seuraavat tulosityksiköt: varhaiskasvatuksen tulosityksikkö, perusopetuksen tulosityksikkö, toisen asteen koulutuksen ja nuorisopalvelujen tulosityksikkö sekä ruotsinkielisten sivistyspalvelujen tulosityksikkö.
- Hyvinvoinnin ja terveyden toimiala, jolla sijaitsevat seuraavat tulosityksiköt: perhe- ja sosiaalipalvelujen tulosityksikkö, terveystieteiden tulosityksikkö ja vanhustalouden tulosityksikkö.
- Kaupunkiympäristön toimiala, jolla sijaitsevat seuraavat tulosityksiköt ja liikelaitokset: kaupunkisuunnittelun tulosityksikkö, kaupunkitekniikan tulosityksikkö, Tilapalvelut-liikelaitos sekä ympäristöterveydenhuollon toiminnoista muodostuva tulosityksikkö.
- Elinvoiman tulosalue, jolla sijaitsee seuraavat tulosityksiköt: elinkeino-, maahanmuutto- ja työllisyyspalveluista muodostuva tulosityksikkö, kulttuurin tulosityksikkö ja liikunnan tulosityksikkö.
- Konsernihallinto, jolla sijaitsee kaupungin keskitetyt ohjaus- ja palvelutoiminnot.

Kaupunginjohtaja hyväksyy elinvoiman tulosalueen ja konsernihallinnon toimintaohjeen sekä toimii näiden asioiden esittelijänä kaupunginhallituksessa. Elinvoiman tulosalueen johtajan ottaa virkaan kaupunginhallitus. Konserniohjausta kehitetään vahvistamalla kaupunkitasoista valmistelua.

Taiteen perusopetus siirtyy nykyisestä suomenkielisen opetuksen tulosityksiköstä kulttuurin tulosityksikköön.

Ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirtyvät nykyisestä terveystieteiden tulosityksiköstä kaupunkiympäristön toimialalle. Nuorisopalvelut siirtyvät nykyisestä liikunta- ja nuorisopalvelujen tulosityksiköstä perustettavaan toisen asteen koulutuksen ja nuorisopalvelujen tulosityksikköön.

3

Muut linjaukset:

- Selvitetään koulujen ja perheiden välisen yhteistyön vahvistamista siten, että koulujen yhteistyötä vanhempiyhdistysten kanssa syvennetään ja siitä tehdään velvoittavaa, ja koulujen johtokuntien toiminta lakkautetaan.
- Kaupunginhallituksen puheenjohtajan tehtävässä mahdollistetaan päätoiminen tehtävän hoito.
- Kaupunginjohtajan virka muutetaan määräaikaiseksi virkaa seuraavan kerran täytettäessä siten, että ensimmäinen määräaikaisuus on seitsemän vuotta ja sen jälkeen on mahdollisuus kahteen neljän vuoden jatkokauteen.

4

Edellä esitettyjen linjausten mukaiset hallintosäännön muutokset valmistellaan valtuuston päätettäväksi vuoden 2021 keväällä ja muutosten toimeenpanon edellyttämä valmistelutyö käynnistetään.

Jäljempänä selostetaan ensin valmistelukehotuksesta aiheutuvia tarkistuksia ja sen jälkeen muita tarkistuksia kuitenkin siten, että yhteen hallintosäännön lukuun kohdistuvat kaikki tarkistukset selostetaan samassa yhteydessä.

2. Hallintosäännön I osan 2. luku Kaupunginhallitus ja kaupungin johtaminen

Kaupunginhallituksen kokoonpanoa koskevaan 2 §:ään esitetään kaupunginhallituksen valmistelukehotuksen mukaisesti lisättäväksi kaupunginhallituksen puheenjohtajan mahdollisuus toimia tehtävässä päätoimisesti. Päätoimisen puheenjohtajan palkaksi ehdotetaan 5 500 euroa, mikä on kaksi kertaa osa-aikaisen puheenjohtajan palkka. Kaupunginhallituksen tehtäviä koskevaan 3 §:ään esitetään lisättäväksi kestävän kehityksen ja ilmastotyön periaatteista ja seurannasta päättäminen.

Osallistuva Espoo -kehitysohjelman loppuraportissa esitetään, että kuntalaisten osallisuus päivitetään Espoon osallisuusmallin mukaisesti hallintosääntöön. Hallintosäännössä on jo maininta osallisuusasioista johtokunnan ja lautakuntien tehtävissä sekä konsernihallinnon tehtävissä. Kaupunginhallituksen roolia osallisuusasioissa ei ole määritelty. Tämän vuoksi kaupunginhallituksen tehtäviin esitetään lisättävän vastuu asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämisestä.

Konserniohjausta kehitetään strategisemmaksi, aktiivisemmaksi ja ennakoivammaksi. Kaupunginjohtaja toimii jatkossa myös kaupunginhallituksen konsernijaoston esittelijänä, kun käsitellään merkittävien yhteisöjen palvelutasosta ja talousarviosta annettavia lausuntoja sekä muita strategisia asioita. Tavoitteena on saavuttaa yhteinen tahtotila ja tavoitteet valmistelussa sekä omistajien ja yhteisöjen päätöksenteossa. Lisäksi varmistetaan Espoo-konsernin kokonaisedun toteutuminen ja vahva talouden hallinta. Päätöksenteon valmistelua ja toimintatapoja kehitetään yhtenäisemmiksi ja tehokkaimmiksi.

Kaupunginjohtajan sekä toimialajohtajan tehtäviä ja ratkaisuvalltaa koskeviin 10 ja 11 §:iin esitetään lisättäväksi määräykset tiedonhallinnan ja sopimusten hallinnan järjestämisestä. Hallitus on tehnyt esityksen (HE 242/2020) kuntalain muuttamiseksi, jonka mukaan hallintosäännön määräyksiin lisätään sopimusten hallintaa ja tiedonhallinnan järjestämistä koskevat kohdat. Sopimusten hallinta kunnassa tarkoittaa johtamisen keinoja, joilla luodaan tavoitteet, toteutetaan ohjausta ja seurataan kunnan sopimukseen liittyvää kokonaisuutta.

Tiedonhallinnalla tarkoitetaan organisaation toimintoihin ja palvelujen toimintaympäristöön kohdistuvia toimia ja tietoturvallisuustoimenpiteitä viranomaisen tietoaineistojen, niiden käsittelyvaiheiden ja tietoaineistoihin sisältyvien tietojen hallinnoimiseksi riippumatta tietoaineistojen tallentamistavasta ja muista käsittelytavoista. Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) edellyttää, että tiedonhallintayksikön johdon on huolehdittava siitä, että tiedonhallintayksikössä on määritelty laissa säädettyjen tiedonhallinnan toteuttamiseen liittyvien tehtävien vastuut. Tiedonhallintayksiköllä tarkoitetaan viranomaista, kuten

kuntaorganisaatiota, jonka tehtävänä on järjestää tiedonhallinta lain vaatimusten mukaisesti.

Lisäksi kaupunginjohtajan tehtäviin esitetään lisättäväksi säännös kansainvälisestä, kansallisesta ja seudullisesta edunvalvonnasta, jotta kaupunkitasoinen edunvalvonta kansainvälistyvässä ja entistä verkostomaisemmin toimivassa maailmassa on hallitumpaa ja vaikuttavampaa.

Haasteiden ja tiedonantojen vastaanotto keskitetään kaupunginjohtajalle, jotta nämä päätyvät mahdollisimman pian oikean tahon valmisteluun.

3. Hallintosäännön I osan 4. luku elinvoiman tulosalueen ja toimialojen lautakunnat ja jaostot

Elinvoiman tulosalueen ja toimialojen lautakuntia ja jaostoja koskevaan lukuun on päivitetty kaupunginhallituksen valmistelukehotuksen mukaiset uutta elinvoiman tulosaluetta koskevat lisäykset sekä lautakuntien ja jaoston uudet nimet. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan nimi muuttuu kasvun ja oppimisen lautakunnaksi ja sen jaostorakennetta uudistetaan. Nuorisoa koskevat asiat siirtyvät nykyiseltä liikunta- ja nuorisolautakunnalta kasvun ja oppimisen lautakunnalle ja sen nuorisosiainjaostolle. Nuorisosiainjaoston tarkoituksena on varmistaa nuorisosioiden riittävä ohjaus. Jaostossa asiat esittelee nuorisopalvelupäällikkö.

Ympäristölautakunnasta ja rakennuslautakunnasta muodostuvan uuden ympäristö- ja rakennuslautakunnan painoarvo yhdistyessä kasvaa ja siksi sen kokoonpanoa esitetään tarkistettavaksi siten, että lautakunnan jäsenistä vähintään viiden sekä varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja tai varavaltuutettuja. Puheenjohtajan tulee olla valtuutettu. Ympäristö- ja rakennuslautakunnassa ympäristöjohtaja ja rakennusvalvontajohtaja esittelevät oman palvelualueensa asiat. Tulosyksikön johtaja voi ottaa esiteltäväkseen alaisensa palvelualueen asian.

Lautakuntien yleisiä tehtäviä ja ratkaisuvalltaa koskevaa 9 §:ää esitetään tarkistettavaksi siten, että lautakunnan ei tarvitse hyväksyä toimintakertomusta, koska kuntalaki ei sitä enää edellytä, vaan valtuusto hyväksyy koko kaupunkia koskevan toimintakertomuksen. Lisäksi lautakunnalle annetaan mahdollisuus delegoida viranhaltijalle tehtäväalueensa maksuista päättäminen silloin, kun kyse on yksikköhinnaltaan alle 100 euron tavaroista. Tällaisia ovat muun muassa kulttuurin tulosyksikön julkaisemat kirjat.

Lautakuntien erityisiin tehtäviin tehtyjä tarkistuksia sekä koulujen ja lukiodien johtokuntien lakkauttamisesta selostetaan jäljempänä.

4. Elinvoiman tulosalueen lautakuntien tehtäviä ja viranhaltijaorganisaatiota koskevat säännökset

Kulttuurilautakunnan erityisiin tehtäviin ja ratkaisuvalltaan on lisätty kaupunginhallituksen valmistelukehotuksen mukaisesti taiteen perusopetusta koskevat tehtävät. Muutoin lautakunnan tehtävät ovat säilyneet ennallaan. Uuden liikuntalautakunnan tehtävistä on poistettu nuorisoa koskevat asiat, mutta muita muutoksia ei ole tehty.

Hallintosäännön III osan 2. luvun elinvoiman tulosalueen viranhaltijaorganisaation sääntö on kokonaisuudessaan uusi. Säännön rakenne on samanlainen kuin toimialojen: toiminta-ajatus, organisaatio ja

johtaminen, tulosyksiköiden tehtävät sekä viranhaltijoiden ratkaisuvallalta. Elinvoiman tulosalue vastaa kaupungin elinvoiman, kilpailukyvyn ja vetovoiman vahvistamisesta sekä edistää kuntalaisten ja asiakkaiden hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta yhteistyössä toimialojen ja kumppaneiden kanssa.

Elinvoiman tulosaluetta johtaa kaupunginjohtajan alaisuudessa elinvoimajohtaja. Elinvoimajohtajan tehtävät ovat samansisältöiset kuin toimialajohtajan tehtävät. Tulosalue muodostuu kolmesta tulosyksiköstä: elinkeino ja työllisyys -tulosyksikkö johtajanaan elinkeinojohtaja, kulttuurin tulosyksikkö johtajanaan kulttuurijohtaja sekä liikunnan ja urheilun tulosyksikkö johtajanaan liikuntajohtaja. Kaupunginjohtaja määrää toimintaohjeella tarkemmasta organisaatorakenteesta, tehtävistä ja ratkaisuvallasta.

Viranhaltijoiden ratkaisuvalltaa koskevaan pykälään on siirretty nykyisen konsernihallinnon elinkeino- ja työllisyysyksikön sekä kulttuuriyksikön viranhaltijoiden ratkaisuvalltaa koskevat määräykset hieman täsmennettyinä. Espoo osallistuu 1.3.2021 käynnistyvään työllistymistä edistävään kuntakokeiluun, mihin liittyen henkilöstön nimikkeitä on harmonisoitu siten, että työnhakija-asiakkaiden palveluja toteuttavan henkilöstön nimikkeenä koulutustaustasta riippumatta on pääosin uravalmentaja. Työllisyyspalvelut tarjoavat muiden palvelujensa ohella kuntouttavaa työtoimintaa ja sosiaalihuoltolain 27 d-e §:n mukaista työtoimintaa, jotka ovat sosiaalipalveluja. Näitä palveluja koskeva päätöksenteko on hallintosäännössä tarpeen määrittellä niille uraohjaajille, joilla on sosiaalihuollon ammattihenkilöstöstä annetun lain (817/2015) mukainen sosionomin tai geronomin pätevyys. Lisäksi kirjastopalvelupäällikkö on korvannut kirjaston aluejohtajan nimikkeen.

Elinvoiman tulosalueen viranhaltijoiden ratkaisuvalltaan on tarpeen lisätä säännös työllistämisen Espoo-lisästä. Työllistämisen Espoo-lisä on yrityksille ja muille työnantajille myönnettävä taloudellinen tuki espoolaisen työttömän työnhakijan työllistämiseen. Tukea voidaan myöntää palkkakustannuksiin, muihin rekrytoinnista aiheutuviin kustannuksiin tai projekti- ja kertaluontoisiin toimeksiantoihin. Tuki on harkinnanvarainen, ja sen avulla pyritään madaltamaan erityisesti yritysten kynnystä palkata työttömiä työnhakijoita ja edistämään pidempään työttömänä olleiden espoolaisten pääsyä työelämään

5. Hallintosäännön III osan 1. luvun konsernihallintoa koskevat tarkistukset

Konsernihallinnon tehtäviä koskevaa 3 §:n rakennetta selkeytetään siten, että yksittäiset tehtävät ovat erikseen numeroituna. Sanontoja on täsmennetty ja tehtäviin on lisätty mm. edellä selostetut tiedonhallinnan ja sopimusten hallinnan ohjaus. Tehtävistä ja ratkaisuvalltaa koskevasta 4 §:stä on poistettu elinvoiman tulosalueelle siirtyvät tehtävät ja ratkaisuvallta. Konsernihallinnon tehtäviin jäävät maahanmuuttajien kotouttamisen ja kansainvälisen yhteistyön edistäminen ja sen ohjaus.

6. Toimialojen esikuntia koskeva tarkistus

Toimialojen esikuntien tehtäväkuvauksia päivitetään. Esikuntien tehtävä määritellään aiempaa kirjausta yleisempänä ja laajempaan painottaen toimialojen esikuntien ja konsernihallinnon yhteistä vastuuta ohjaus- ja tukiprosessien toimivuudesta ja yhtenäisyydestä.

7. Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan tehtäviä ja toimialaa koskevat tarkistukset

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan ja toimialan nimet on päivitetty valmistelukehottuksen mukaisiksi. Lautakunnan tehtäviä ehdotetaan tarkistettavan vastaamaan kunnalle asetettuja ehkäisevän päihdetyön velvoitteita. Lailla ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä on kumottu raittiustyölaki, jonka asettamat kunnan tehtävät ja vastuut on siirretty lakiin ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä. Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä velvoittaa, että kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimeää ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielimen.

8. Kasvun ja oppimisen lautakuntien tehtäviä ja toimialaa koskevat tarkistukset

Kasvun ja oppimisen lautakunta sekä svenska rum -lautakunta

Oppivelvollisuuslaki ja siihen liittyvät muut lait tuovat monia uusia tehtäviä ja velvoitteita sekä opetuksen järjestäjälle että asuinkunnalle. Hallintosäännön mukaisesti kasvun ja oppimisen lautakunnan sekä svenska rum -lautakunnan tehtäviin kuuluu opetuslainsäädännössä opetuksen järjestäjälle ja kunnalle kuuluvat tehtävät. Tämä pitää sisällään myös oppivelvollisuuslain ja siihen liittyvien lakien mukaiset tehtävät. Hallintosäännön hyväksymisen jälkeen toimialajohtajan hyväksymissä tulosyksiköiden toimintaohjeissa määritellään tarkemmin, miten mm. oppivelvollisuuslain mukaiset opetuksen järjestäjän ja kunnan tehtävät tulosyksiköille jakautuvat. Lisäksi lautakuntien hyväksymissä delegointipäätöksissä määrätään viranhaltijoiden opetuslainsäädäntöön perustuva ratkaisuvälillä.

Kasvun ja oppimisen lautakunnan sekä svenska rum -lautakunnan tehtävistä on poistettu erillinen maininta yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnan järjestämisestä, koska tämä sisältyy varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön mukaisesti kunnan tehtäviin.

Esityksenä on, että koulujen ja lukioiden johtokunnat lakkautetaan. Johtokuntien lakkaamisen myötä osa niiden tehtävistä tulee siirtää lautakunnalle, koska lainsäädäntö edellyttää toimielinkäsittelyä. Näitä asioita ovat perusopetuksen oppilaan ja lukion opiskelijan määräaikainen erottaminen sekä lukion opiskelijan opiskeluoikeuden pidättäminen rikostutkimuksen ajaksi. Lukiolaki mahdollistaa, että lukion rehtorille voidaan siirtää toimivalta erottaa opiskelija enintään kolmen kuukauden ajaksi. Tästä toimivallan siirrosta päättävät lautakunnat delegointipäätöksillään.

Johtokunnat ovat päättäneet oppilaitoskohtaisista opetussuunnitelmista, opiskeluhoitosuunnitelmista, lukuvuosisuunnitelmista, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmista sekä järjestyssäännöistä. Näiden valmistelusta vastaa rehtori/koulunjohtaja ja valmistelussa tulee osallistaa koulun henkilöstön lisäksi oppilaat ja huoltajat. Toimivalta hyväksyä em. suunnitelmat ja järjestyssäännöt tulee määrätä lautakuntien delegointipäätöksillä. Johtokuntien lakkaamisen myötä vanhempainyhdistyksille ja vastaaville koulun oppilaiden huoltajista muodostuville toimijoille tulee varata mahdollisuus osallistua ja esittää mielipiteensä. Johtokuntien lakkaamisen myötä näiden toimijoiden rooli myös jatkossa korostuu. Toimialajohtajan hyväksymissä toimintaohjeissa tullaan määrittelemään tähän liittyvä yhteistyöstä vastaava taho.

Nuorisoasianjaosto on uusi toimielin, joka toimii kasvun ja oppimisen lautakunnan alaisuudessa.

Kasvun ja oppimisen toimiala

Kasvun ja oppimisen toimialalla tulee olemaan seuraavat tulosyksiköt: varhaiskasvatuksen tulosyksikkö, perusopetuksen tulosyksikkö, toisen asteen koulutuksen ja nuorisopalvelujen tulosyksikkö sekä ruotsinkielisten sivistyspalvelujen tulosyksikkö.

Kasvun ja oppimisen toimialan keskeinen tavoite on yhtenäinen kasvun ja oppimisen polku. Tämä lähtee liikkeelle varhaiskasvatuksesta ja jatkuu toiselle asteelle. Jatkossa on tavoitteena yhtenäinen suunnittelu ja nivelvaiheiden sujuvoittaminen.

Jokaisen tulevan tulosyksikön toimintaa ohjaa opetussuunnitelmat. Esikunnan tehtäviin on lisätty kuntakohtaisten opetussuunnitelmien ohjaus ja kehittäminen, millä tuetaan yhtenäisen kasvun ja oppimisen polkua. Tulosyksiköt vastaavat edelleen omalta osaltaan kuntakohtaisesta opetussuunnitelmatyöstä sekä koulut ja lukiot oppilaitoskohtaisista opetussuunnitelmista.

Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestämisestä ovat vastanneet suomenkielisen opetuksen tulosyksikkö ja ruotsinkielisten sivistyspalvelujen tulosyksikkö. Ko. palveluja tulee lain mukaan tarjota kaikissa kasvun ja oppimisen toimialan tulosyksiköissä. Tämän vuoksi toimialan esikunta vastaisi jatkossa keskitetysti palvelujen järjestämisen kokonaisuudesta ja strategisesta johtamisesta. Operatiivisen toiminnan järjestäminen ja johto säilyy edelleen tulosyksiköissä eikä esitetty muutos vaikuta kuraattorien ja psykologien toimintaan kouluilla. Kaupunki vastaa myös sen alueella sijaitsevien muiden oppilaitosten, kuten Omnian, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestämisestä, jolloin edellä mainittu kokonaisvastuu on perusteltua olla esikunnassa.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ym. (241/2020) on ehdotettu, että opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille. Strategisen johtamisen keskittämisellä toimialalla varaudutaan siihen, että tämän toteutuessa ja vastuun siirtyessä em. palveluista Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle, neuvotteluista vastaa kasvun ja oppimisen toimialalla yksi taho.

Hallituksen esityksen mukaan opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen on oltava opiskelijoiden helposti saavutettavissa. Hyvinvointialueen on järjestettävä palvelut ensisijaisesti oppilaitoksessa. Vaikka ko. järjestämisvastuu siirtyisi hyvinvointialueille, koulutuksen järjestäjän vastuu opiskeluhuollon kokonaisuudesta säilyy ennallaan. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoitosuunnitelma toteutuu.

Koulujen ja lukioden johtokunnat

Kaupunginhallituksen päätöksessä 7.12.2020 on edellytetty, että selvitetään koulujen ja perheiden välisen yhteistyön vahvistamista siten, että koulujen yhteistyötä vanhempainyhdistysten kanssa syvennetään ja siitä tehdään velvoittavaa, ja koulujen johtokuntien toiminta lakkautetaan.

Johtokunnassa on 3-5 huoltajien ehdottamaa jäsentä ja kaksi koulun henkilökunnan ehdottamaa jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Lukioiden johtokunnissa voi olla jäsenenä 18 vuotta täyttänyt opiskelija. Lisäksi peruskoulun ja lukion johtokunta voi myöntää läsnäolo- ja puheoikeuden vähintään 7.-luokkalaiselle oppilaskunnan/ opiskelijakunnan nimeämälle edustajalle johtokunnan kokoukseen. Johtokunnan sihteerinä ja esittelijänä toimii rehtori. Johtokunnat kokoontuvat yleensä kolme kertaa vuodessa. Koulujen ja lukioiden johtokuntatyöhön on varattu vuosittain 350 000 euron määräraha.

Johtokuntien jäsenet ja varajäsenet valitsee lautakunta. Myös jäsenen ja varajäsenen eroaminen ja uuden valitseminen tulee käsitellä lautakunnassa. Tämä vaatii paljon hallinnollista valmistelutyötä, sillä johtokuntia on yhteensä 91. Etenkin opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnassa johtokuntajäsenyyteen liittyviä asioita on käsitelty lähes joka kokouksessa. Vuoden 2020 aikana näitä oli yhteensä 22 erillisenä lista-asiana.

Perusopetuslain 3 § edellyttää koulun ja kodin yhteistyötä. Lukiolain 31 §:n mukaisesti nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Molemmissa laeissa on lisäksi erikseen säädetty, milloin huoltajia tulee kuulla ja mistä asioista huoltajille tulee ilmoittaa.

Perusopetuslain 47 a §:ssä on säädetty oppilaskunnista ja kaikkien oppilaiden osallisuudesta. Vastaava säännös on lukiolain 33 §:ssä. Pelkästään se, että johtokunnissa on oppilas/opiskelijaedustus, ei ole riittävää oppilaiden/opiskelijoiden osallistamista. Oppilas-/opiskelijakunnan edustajia tulee kutsua nykyistä kattavammin mukaan tapaamisiin, mikä osaltaan vahvistaisi yhteistyötä ja oppilaskuntien/opiskelijakuntien asemaa. Lisäksi tulee vahvistaa oppilas-/opiskelijakuntien ja nuorisovaltuuston välistä vuorovaikutusta.

Hallintosäännön I osan 4. luvun 9 §:n 6-kohdan mukaisesti lautakuntien yleisiin tehtäviin kuuluu huolehtia tehtäväalueensa toiminnan osalta kaupungin asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä seurata toiminnan asiakaslähtöisyyttä. Kuten edellä on todettu, myös opetuslainsäädäntö velvoittaa yhteistyöhön. Kouluissa yhteistyötä tehdään monin tavoin ja huoltajien näkemyksiä kartoitetaan esim. kyselyin. Lisäksi esimerkiksi koulujen väistötilavalmisteluissa pidetään asukas- ja kuulemistilaisuuksia, joihin kutsutaan huoltajat sekä vanhempainyhdistykset ja vastaavat toimijat.

Vanhempainyhdistystoiminnan kautta yhteistyötä on mahdollista tehdä tiheämmällä tahdilla ja osallistaen laajempaa vanhempien joukkoa kuin, mihin johtokuntatoiminta on tarjonnut mahdollisuuden. Vanhempainyhdistystoiminta antaa laajemman mahdollisuuden eri kieli- ja kulttuuriryhmien osallistumiselle koulun toimintaan. Tämä lisää molemminpuolista ymmärrystä eri ryhmien ja koulujen välillä. On kuitenkin huomioitava myös se, että yhdistysten perustaminen ja yhdistykseen kuuluminen on vapaaehtoista, joten huoltajille tulee mahdollistaa osallistuminen yhteistyöhön myös muulla tavoin.

Koulujen johtokuntatoimintaa käsiteltiin luottamushenkilöorganisaation arvioinnin yhteydessä. Kuudessa suurimmassa kaupungissa vain Espoossa ja Helsingin kaupungin kouluissa on koulukohtaiset johtokunnat. Johtokuntiin verrattuna vanhempainyhdistystoiminta on aktiivisempaa ja saavuttaa suuremman joukon. Johtokuntiin on paikka paikoin ollut

hankalaa saada huoltajien edustajia mukaan. Sen sijaan koulujen vapaamuotoiset vanhempainyhdistykset ovat vetovoimaisia. Sivustystoimi tekee jo nyt yhteistyötä vanhempainyhdistyksiä edustavan Koko Espoo ry:n kanssa. Sen hallitus on ilmaissut tukevansa muutosta, jossa johtokunnat korvataan tiiviimmällä kanssakäymisellä vanhempainyhdistysten kanssa.

9. Kaupunkiympäristön lautakuntien tehtäviä ja toimialaa koskevat tarkistukset

Uusi ympäristö- ja rakennuslautakunta

Kaupunginhallituksen valmistelukehotuksen mukaan ympäristölautakunta ja rakennuslautakunta yhdistyvät ympäristö- ja rakennuslautakunnaksi, ja ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirtyvät nykyiseltä sosiaali- ja terveyslautakunnalta ympäristö- ja rakennuslautakunnalle. Tämä on huomioitu hallintosäännön I osan 4. luvun ympäristö- ja rakennuslautakunnan tehtävissä sekä hallintosäännön III osan 7. luvun kaupunkiympäristön toimialaa koskevissa määräyksissä.

Nykyiselle ympäristölautakunnalle kuuluviin tehtäviin ei esitetä varsinaisia sisällöllisiä muutoksia, mutta sanamuotoilua esitetään tarkistettavaksi yksinkertaisemmaksi. Pykäläviittaukset on jätetty siltä osin kuin se on ollut tarpeen toimivaltarajojen selvyyden vuoksi.

Hallintosäännön I osan 2. luvun 3 §:n 7 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää ympäristöpolitiikan periaatteista ja ympäristötavoitteista. Nykyisen ympäristölautakunnan tehtävien 2 kohdan loppuosa eli "laatia ehdotus kaupungin ympäristötavoitteiksi ja seurata niiden toteutumista" esitetään poistettavaksi. Kaupungin ympäristötavoitteiden tai ympäristöpolitiikan periaatteiden valmistelu, tavoitteiden seuranta ja ylipäättänsä ympäristönäkökohtien huomioiminen kaupungin toiminnassa kuuluu koko kaupungille yhteisesti. Tähän liittyen kaupunginhallitukselle on lisätty uusi tehtävä päättää kestävä kehityksen ja ilmastotyön periaatteista ja seurannasta.

Ympäristöterveydenhuoltoon sisältyvät tehtävät eivät muutu nykyisestä, mutta teksti on kirjoitettu täsmällisempään muotoon muun muassa lisäämällä kohtaan lait, missä on säädetty kunnalle kuuluvista ympäristöterveydenhuollon tehtävistä. Espoon kaupunki, Kauniaisten kaupunki ja Kirkkonummen kunta ovat muodostaneet ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen 1.1.2008 lukien ja yhteistoiminta-alueen päätöksentekotoimielimenä toimii jatkossa ympäristö- ja rakennuslautakunta sosiaali- ja terveyslautakunnan sijasta.

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan toimivallan siirtämistä koskevaa osuutta on yksinkertaistettu ja tarkistettu ottaen huomioon, että se kattaa kaikki uudelle yhdistetylle lautakunnalle kuuluvat toimivaltuudet ja delegointimahdollisuudet. Päätöksenteon joustavoittamisen ja asioiden käsittelyn nopeuttamisen vuoksi on tärkeää, erityisesti toimijoiden valvonnan kannalta, että toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle. Lautakunnalle kuuluvaa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle sekä niissä asioissa, joissa toimivalta on suoraan annettu laissa tietyille viranomaiselle, että niissä asioissa, missä valtuusto on siirtänyt toimivaltansa hallintosäännöllä ympäristö- ja rakennuslautakunnalle. Toimivaltaa ei voida siirtää asioissa, missä se on erikseen lailla kielletty, kuten esimerkiksi hallinnollisten pakkokeinojen osalta tai jotka muutoin lain mukaan kuuluvat monijäsenen toimielimen päätettäväksi. Valtuusto voi

kuitenkin elintarvikelain 27 §:n mukaisesti antaa lautakunnalle oikeuden siirtää toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle myös elintarvikelain 55 – 60 ja 67 §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen osalta. Tämä on huomioitu hallintosäännössä.

Kaupunkiympäristön tulosityksikköjä koskevat tarkistukset

Ympäristökeskuksen ja rakennusvalvontakeskuksen tulosityksiköt on yhdistetty valmistelukehotuksen mukaisesti yhdeksi ympäristö- ja rakennusvalvontakeskukseksi, jota johtaa ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen johtaja. Myös tilapalvelut-liikelaitoksen tehtäviä on täsmennetty.

Hallintosäännön III osan 7. luvun rakennusvalvonnan viranhaltijoiden ratkaisuvalltaa koskevat tarkistukset

Toimivallan delegointi lupatarkastajalle on poistettu, koska rakennusvalvonnassa ei ole enää lupatarkastajan virkanimikettä.

Kerrosalaltaan laajojen rakennushankkeiden määrä on kasvanut. Delegointia on tarkennettu ja kerrosalarajaa nostettu lautakuntatyöskentelyn toimintakyvyn parantamiseksi. Poikkeuksellisissa ja erityisen merkittävissä hankkeissa toimivalta on kuitenkin haluttu pitää lautakunnalla.

Rakennusvalvonnan viranhaltijoiden toimivaltaa myöntää rakennuslupa on kohdassa 1 lisätty enintään 3 000 m² rakennushankkeeseen aikaisemman 2 000 m² sijasta. Kohtaa sovelletaan korjaus- ja muutostyöhön aikaisemmasta poiketen enää silloin, kun työ on verrattavissa rakennuksen rakentamiseen. Viranhaltijoilla ei ole kuitenkaan toimivaltaa sellaisissa hankkeissa, joissa rakennus, rakennuksen ympäristö tai vaikutukset ympäristöön ovat poikkeukselliset tai erityisen merkittävät. Kaikki korjaus- ja muutostyöt, jotka eivät ole verrattavissa rakennuksen rakentamiseen, delegoitaisiin viranhaltijalle kerrosalasta riippumatta. Viranhaltijoilla ei ole kuitenkaan toimivaltaa merkittävän julkisen tai muun merkittävän rakennuksen laajamittaisessa korjaus- ja muutostyössä.

Purkamislupaa koskevan delegoinnin osalta on viranhaltijoiden toimivallan ulkopuolelle jäävien hankkeiden osalta lisätty tarkennus ”tai muusta erityisen merkittävästä rakennuksesta”. Tämä lisäys toteutuu harvoin, mutta on tarpeellinen.

Muut kaupunkiympäristön lautakuntien tehtäviin ja viranhaltijoiden ratkaisuvalltaan tehtävät muutokset

Teknisen lautakunnan erityisten tehtävien osalta esitetään poistettavaksi tielautakunnalle kuuluvien tehtävien hoitaminen sekä kunnallisesta pysäköinninvalvonnasta ja ajoneuvojen siirrosta annetun lain mukaisista kunnalle kuuluvista tehtävistä vastaaminen.

Yksityistielaki tuli voimaan 1.1.2019. Siirtymäsäännöksen 95 § mukaan tielautakunta käsitteli lain voimaantullessa vireillä olleet asiat, jonka jälkeen tielautakunta lakkasi 31.12.2019.

Pysäköinninvalvonnasta annetun lain mukaan toimivaltainen viranomaisen on lain 10 §:n 4 momentin mukainen kunnallinen pysäköinninvalvoja. Kunnallinen pysäköinninvalvoja on valvonnan yleistä järjestelyä koskevissa asioissa poliisilaitoksen päällikön johdon ja valvonnan alainen.

Ajoneuvojen siirtämistä koskevassa laissa toimivaltaa on jaettu useissa lainkohdissa kunnalle ja/tai kunnalliselle pysäköinninvalvojalle. Näin on toimittu, koska useimmissa kunnissa ei ole kunnallista pysäköinninvalvontaa ja osassa kuntia mm. katukunnossapito huolehtii siirtämistä koskevien päätöksien tekemisestä. Hallintosäännön III osan 7. luvun viranhaltijoiden ratkaisuvallasta koskevan 5 §:n mukaan lakimies toimii kunnallisena pysäköinninvalvojana. Lakimiehen ratkaisuvallan 3-kohta esitetään poistettavaksi tarpeettomana toistona. Lisäksi viranhaltijoiden ratkaisuvallasta tehdään lakimuutoksista ja uusista käytännöistä johtuvia tarkennuksia.

10. Muut hallintosääntöön tehtävät tarkistukset

Hallintosäännön I osan 1. luku valtuusto

Hallintosäännön I osan 1. luvun valtuustoaloitteita ja -kysymyksiä koskevalla tarkistuksella mahdollistetaan valtuustoaloitteiden ja -kysymysten tekeminen ja allekirjoittaminen sähköisellä kokousjärjestelmällä.

Nuorisovaltuuston aloitteita koskevalla uudella säännöksellä määrätään jokavuotiseksi toimintatavaksi tammikuussa 2021 valtuuston kokouksessa kokeiltu menettely, jolla valtuusto merkitsee tiedoksi selvityksen edellisenä vuonna nuorisovaltuuston tekemistä aloitteista ja kannanotoista.

Kaupunginreviisorille annetaan läsnäolo-oikeus valtuuston kokouksessa viranhaltijoiden edustusta valtuuston kokouksessa koskevaan 15 §:ään tehdyllä lisäyksellä. Tarkastuslautakunnan lakisääteisten arviointi- ja tarkastustehtävien hoitamiseksi tulee tarkastuslautakunnan esittelijän olla hyvin perehtynyt valtuuston käsiteltäviin ja päättämiin asioihin.

Hallintosäännön II osa hallinto, päätöksenteko ja kokousmenettely

Hallintosäännön II osan asiakirjan antamista koskevaa 20 §:ää esitetään täsmennettäväksi siten, että siihen lisätään myös EU:n tietosuojasetuksen mukaisen tietopyyntöjä koskevan ratkaisuvallan käyttäminen. Lisäksi toimialajohtaja käyttäisi ratkaisuvallaa, kun asiakirjan luovuttaminen tai tietopyyntö koskee useaa tulosityksikköä. Lisäksi pykäliin on lisätty uudesta elinvoiman tulosalueesta johtuvat täsmennykset.

Hallintosäännön IV osan 1. luku henkilöstösääntö

Henkilöstösääntöön esitetään tehtävän uudesta elinvoiman tulosalueesta johtuvat täsmennykset. Kaupunginjohtajan virka muutetaan määräaikaiseksi virkaa seuraavan kerran täytettäessä. Viran määräaikaisuudesta on lisätty 9 §:ään uusi 1 momentti, jonka mukaan valtuusto ottaa kaupunginjohtajan seitsemän vuoden määräaikaiseen virkaan ja päättää enintään neljän vuoden jatkokausista.

Hallintosäännön I osan tarkastuslautakuntaa koskevan 3. luvun 3 §:n mukaan lautakunnan kokouksissa esittelijänä toimii kaupunginreviisori. Hänen ollessaan estynyt tai esteellinen toimii esittelijänä lautakunnan määräämä viranhaltija. Henkilöstösäännön 10 § esitetään muutettavan vastaamaan edellä mainittua tarkastuslautakuntaa koskevaa säännöstä.

Hallintosäännön V osan 1. luku taloussääntö

Hallintosäännön V osan taloussäännön 10 § ohjaa taseen myyntisaamistilien kirjanpidollista käsittelyä. Kun vuodesta 1997 alkaen kunnat ovat noudattaneet kirjanpitolakia, tuo periaate täyttyy jo kirjanpitolain ja -asetuksen sekä hyvän kirjanpitokäytännön noudattamisen myötä. Pykälässä ohjeistetaan vain kirjanpidon kirjausta. Pykälä ei koske toimivaltaa siitä, kuka voi luopua kaupungille kuuluvasta tulosta tai siitä, lopetetaanko jonkin saatavan perintätoimet.

Vakiintuneen käytännön mukaan talouspalvelut on kirjannut laskutusjärjestelmän automaatiikkaa hyväksikäyttäen kaikki yli vuoden vanhat myyntisaamiset vuosittain tilinpäätöksessä luottotappioksi. Näin ollen taloussäännön 10 §:n määräys toteutuu jo talouspalveluiden toimialoille antaman tilinpäätösehdotuksen perusteella. Päätösehdotuksessa esitetään, että em. taloussäännön 10 § poistetaan tarpeettomana.

Hallintosäännön V osan 5. luku peruspalvelujen kehittämisrahaston sääntö

Peruspalvelujen kehittämisrahaston tarkoituksena oli varmistaa Espoo-strategian mukaisten merkittävien peruspalveluinvestointien sekä niiden hoidon ja kehittämisen rahoitusta. Rahastoa käytettiin perustamisestaan lähtien n. 251,6 milj. euroa peruspalvelujen kehittämiseen kassa- ja markkinatilanteen mukaan. Rahaston alkupääoma vuonna 2002 oli 178,5 milj. euroa ja se tuotti perustamisesta lähtien n. 109,80 % eli 4,21 % p.a. Valtuusto hyväksyi vuosittain talousarvion ja taloussuunnitelman yhteydessä suunnitelman rahaston purkamisesta ja kartuttamisesta. Rahasto purettiin tyhjäksi ja lopetettiin vuoden 2018 aikana. Päätösehdotuksessa esitetään, että hallintosäännön V osan 5. luku peruspalvelujen kehittämisrahaston sääntö sekä 6. luvun peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahaston säännön 4 §:n viimeinen lause: ”Rahaston tuottoja ei käytetä sinä aikana, kun käytössä on peruspalvelujen kehittämisrahaston varoja.” poistetaan.

Hallintosäännön VI ja VII osien hankintasäännön ja luottamushenkilöiden palkkio- ja matkustussäännön tarkistukset

Hallintosäännön hankintasääntöön ja luottamushenkilöiden palkkio- ja matkustussääntöön on tehty valmistelukehotuksen mukaiset nimitarkistukset sekä muut täsmennykset.

11. Organisaatiouudistuksen ja hallintosäännön tarkistusten yhteistoimintamenettely

Espoon kaupungin johtamisjärjestelmän uudistamista käsiteltiin yhteistoimintaneuvottelussa 26.10.2020 arvioimalla muutoksen päälinjoja ja sovittiin yhteistoiminnallisesta käsittelystä. Asian valmistelua on selostettu kaupunginhallituksen 7.12.2020 antaman valmistelukehotuksen jälkeen kaupungin ja toimialojen henkilöstötoimikunnissa. Yhteistoimintaneuvottelussa 16.2.2021 käsiteltiin hallintosäännön muutosten päälinjat henkilöstöjärjestöjen kanssa.

Yhteistoiminnallisissa menettelyissä koko kokonaisuus käsitellään kaupunkitasoisesti ja toimialatasolla käsitellään yksikkökohtaiset muutokset. Yhteistoimintaprosessi henkilöstösiirtojen osalta on sovittu jatkettavan, seuraava käsittely on 19.3.2021.

Yhteistoimintamenettely toimialoilla

Sivistystoimen, sosiaali ja terveystoimen, teknisen ja ympäristötoimen toimialojen sekä konsernihallinnon henkilöstötoimikunnissa on käsitelty hallintosäännön uudistusta. Käsitteily tulee jatkumaan henkilöstötoimikunnissa myös hallintosäännön hyväksymisen jälkeen organisaatiouudistukseen liittyvien asioiden (toimintaohjeet, lautakuntien delegointipäätökset) osalta. Henkilöstölle on pidetty teams-henkilöstöinfoja, joissa asiaa on selostettu. Erikseen nimetyt henkilöstön edustajat ovat osallistuneet valmistelun työryhmien työskentelyyn.

Työpaikkakokoukset sekä kuulemiset toteutetaan maaliskuun aikana.

Johtavien viranhaltijoiden, joita hallintosäännön muutos koskee, kuulemiset tehdään ennen hallintosäännön hyväksymistä.

Päätöshistoria